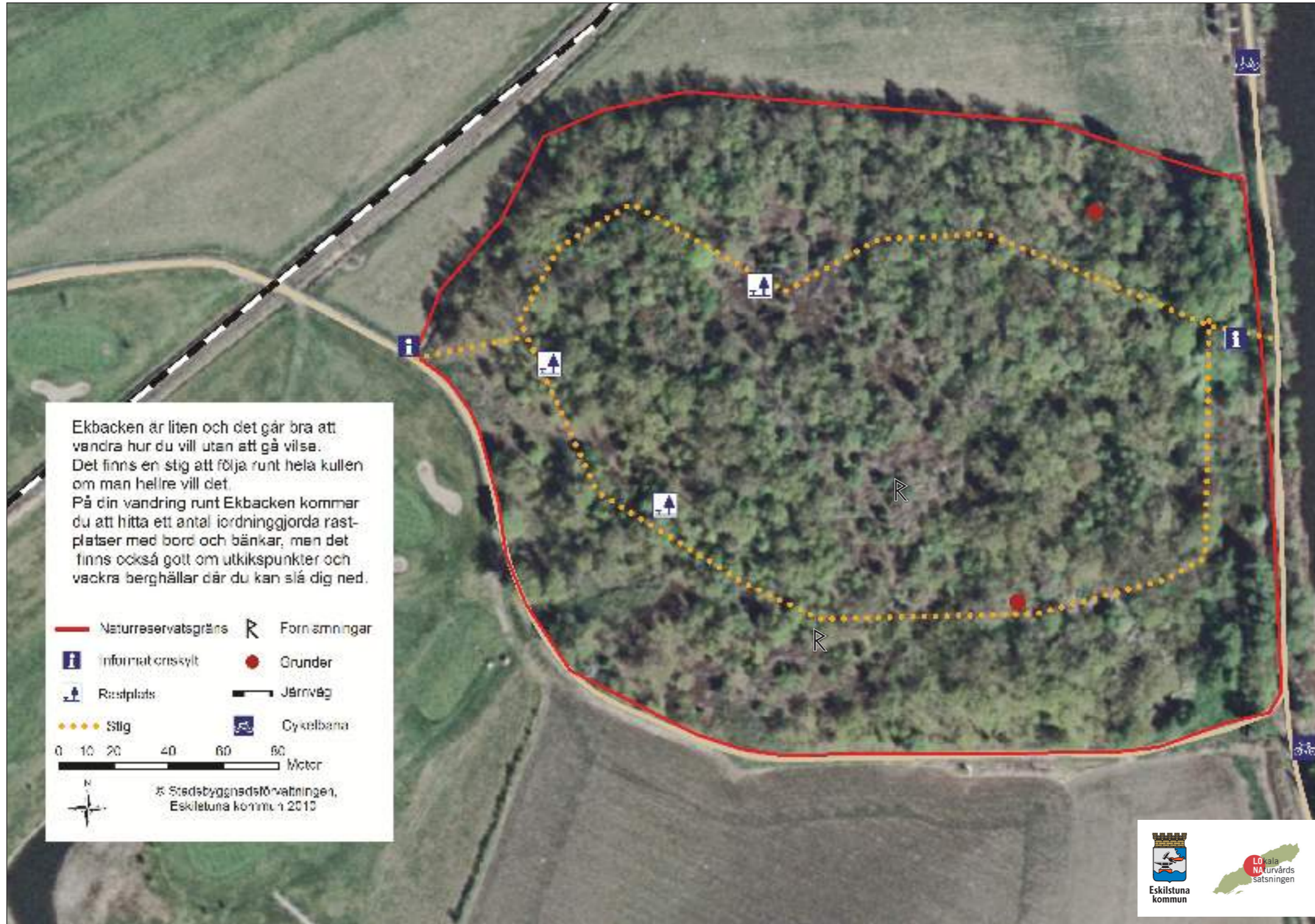

Ekbacken

Produktion: Eskilstuna kommun. Text och illustration: Marit Hedlund. Omslagsfoto: Gumilla Fremme. Layout: Servicegruppen, oktober 2010, 5000 ex.

Välkommen till Ekbacken!

Kom in i lugnet under ekarna. Här har träden vakat över den kringliggande åkermarken i hundratals år. Från kullens krön har du fin utsikt över Eskilstunaån och du kan njuta av fågelsång och en paus i naturen alldeles intill staden.

Ekbacken sticker upp kring den omgivande åkermarken. Berget består av urgranit som inte låtit sig slipas ned under istiden. Efter istiden var

Ekbacken liksom många andra kullar i Mälardalen en ö med vatten där dagens åkrar ligger nu. Marken täcktes sedan stegvis med lavar, sedan örter och till sist, när jordlagret blivit djupt nog, träd.

Människors hem i tusentals år

Ekbacken har använts av människor i långa tider. Här finns många lämningar och spår av tidigare besökare. Området har två fornlämningar, en stensättning och en annan som man inte vet riktigt vad det är. Stensättningen ligger mitt uppe på kullen. Den är 8 meter tvärs över och nästan en meter hög och består av stenar i storleken mellan 3 och 8 dm. Här har någon begravts på brons- eller järnåldern

Ekarna står i en matta av liljekonvalj. Foto: Gunilla Frenne.

Gröngölingen letar oftast sin föda på marken men bygger bo uppe i träden.

Växternas levande arkiv

Många viktiga spår av gamla tiders markanvändning finns också bevarade som ett levande arkiv. Det är de växter och djur som lever här. Trädens form och avstånd till varandra berättar att marken fram till för inte så länge sedan har använts för slätter och bete. Trädens kronor är vida och det blir de bara om de står öppet och ljusst, inte om de trängs inne i en skog. Ett glest skikt av träd fanns kvar för virket, fodret och skuggans skull. Ibland skördade man hassel, ask eller lind för djurfoder. Trädens löv som faller på hösten göder också gräsmarken under dem och man får bättre tillväxt på gräset under lövträd än på en trädlös backe. Skuggorna får däremot inte bli för täta eftersom gräs och örter trivs bäst med solljus. Många av örterna behöver också mycket ljusa och öppna marker, som t ex gråfibbla, brudbröd, fårsvingel och liten blålocka.

Eken, hem för mångfald

Många av områdets naturvärden kretsar kring ekarna. Eken fungerar som en hyresvärd för lavar, svampar, insekter och fåglar. I Sverige finns över 1000 arter som är beroende av eken på något vis. Här på Ekbacken växer t ex några millimeterstora specialister som grön spiklav och brunskaftad blekspik på ekarnas bark. Men

(för mellan 3700 och 2500 år sedan). Gravar som denna låg ofta intill farleder längs vattendrag och fungerade som en markering att platsen var bebodd. Den andra lämningen ligger längre söderut och ser ut som en stensättning, men är mer skadad och otvetydig i sin form.

Spår av torpare

De tydligaste spåren nu är husgrunderna efter två torp, mindre gårdar, som ägdes av Nyby bruk i Torshälla och arrenderades av brukets arbetare. Gårdarna hette Ekhyddan och Gustafshäll. Bland resterna från de gamla gårdarna finns spåren av en gammal väg där torparen körde sina vagnar. Den vandringsstig runt backen du kan gå nu löper bitvis på resterna av den vägen.

Noshornsoxens larver lever i reservatet i ekarnas ved. Den färdiga baggen är bara ca 1 cm lång.

det är lättare att få syn på den stora ekticken som växer ut på ekens stam och grenar. Mälardalen har en stor rikedom av arter tack vare våra ekmiljöer. Många ovanliga arter finns kvar här som försvunnit från andra ställen när de stora lövskogarna högs ned.

Doftande blommor och hackande spettar

På våren svämmar backen först över med vitsippor och sedan med den doftande liljekonvaljen. Området har också gett en lång rad fåglar bra boplatser. Både i träd och i buskar finns fåglar av olika slag. Den större hackspetten hackar sina egna bohål i träden. När de sedan flyttar vidare kan andra fåglar ta över hålen för sina bon. Gröngölingen är en ännu större hackspett som man ofta kan se på marken där den gärna letar larver i stubbar och myrstackar. Ekbackens natur med skyddande träd och buskar, och med korta avstånd till både öppen mark och vattenmiljöer där de kan hitta föda, gör att platsen lockar till sig ett stort antal fåglar som häckar eller bara rastar på väg någon annan stans.

Ecticken växer i veden på gamla ekar och bildar stora fleråriga fruktkroppar.

Grön spiklav bildar minilandskap på ekens bark. Varje "stam" är bara några millimeter hög.

Tänk på att

Visa hänsyn till den vackra naturen, djurlivet och andra besökare. Följ föreskrifterna:

- Inom reservatet får du inte bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar.
- Du får inte heller skada mark, stenar eller berghällar genom t.ex. eldning eller grävning.
- Att plocka bär, matsvamp och blommor för eget behov är tillåtet förutsatt att arterna inte är fridlysta.
- Du är välkommen när du vill på dygnet men får inte tälta, ställa upp husvagn eller köra motorfordon inom reservatet.

Syftet med att bilda Ekbackens naturreservat är att bevara och utveckla områdets natur- och kulturmiljövärden samt att skapa ett attraktivt rekreationsområde för friluftsliv i närheten av Torshälla. Området är dessutom nyckelbiotop.

Denna folder har delvis finansierats med statliga medel för lokala naturvårdsprojekt, LONA.

För mer information kontakta Eskilstuna kommun, tel 016-710 10 00 eller gå in på vår hemsida www.eskilstuna.se